

Alþingi
Velferðarnefnd

Reykjavík 22. október 2026

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á húsaleigulögum, nr. 36/1994 (reglubundnar breytingar á leigufjárhæð), 157. mál.

Hagstofa Íslands vill koma á framfæri ábendingum við frumvarp til laga um breytingu á húsaleigulögum, nr. 36/1994, 157. mál á 158. löggjafarþingi. Athugasemdir Hagstofunnar beinast að a-lið 2. gr. frumvarpsins, þar sem lagt er til að Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun (HMS) birti upplýsingar úr leiguskrá húsnæðisgrunns um markaðsleigu íbúðarhúsnæðis.

Fyrirhuguð upplýsingagjöf HMS felur í sér tölfræðilega úrvinnslu og miðlun upplýsinga um leigumarkaðinn, meðal annars með sundurliðun eftir staðsetningu, aldri, stærð og herbergjafjölda íbúðarhúsnæðis. Slíkar upplýsingar hafa víðtækt samfélagslegt gildi og geta nýst stjórnvöldum, aðilum á húsnæðismarkaði og almenningi. Að mati Hagstofunnar er því ástæða til að skoða nánar hvernig fyrirhuguð upplýsingagjöf fellur að opinberri hagskýrslugerð og því samhæfingarhlutverki sem Hagstofunni er falið samkvæmt lögum nr. 163/2007.

Í umsögn Hagstofunnar frá 14. apríl 2025 um frumvarp til breytinga á húsaleigulögum, þingmál nr. 224, var lögð áhersla á mikilvægi þess að skráning leigusamninga næði til sem flestra samninga og að fyrir lægju áreiðanlegar upplýsingar um leigumarkaðinn. Hagstofan nýtir gögn úr leiguskrá HMS við opinbera hagskýrslugerð, meðal annars við útreikning vísitölu neysluverðs, þar sem gögnin eru nýtt við mat á húsaleiguígildi eigin húsnæðis.

Leiguskrá húsnæðisgrunns er stjórnsýsluskrá sem var ekki byggð upp með hagskýrslugerð að meginmarkmiði. Reynslan af nýtingu gagnanna við opinbera hagskýrslugerð hefur sýnt að nauðsynlegt er að yfirfara og gæðaprófa gögnin áður en þau eru notuð við tölfræðilega útreikninga. Meðal annars geta tvíteknar skráningar leigusamninga haft áhrif á niðurstöður um leiguverð ef ekki er tekið tillit til þeirra við úrvinnslu. Mikilvægt er að fyrirhuguð upplýsingagjöf byggist á skýrum skilgreiningum, vandaðri aðferðafræði og gagnsæi um útreikninga og framsetningu niðurstaðna.

Í skýrslu og tillögum hagtalanefndar frá mars 2026 er lögð áhersla á að styrkja Hagstofu Íslands sem miðstöð hagtölugerðar og efla samhæfingu opinberrar tölfræði. Þar er meðal annars bent á mikilvægi þess að samræma gerð og birtingu hagtalna þegar fleiri en einn opinber aðili vinnur með gögn um sama viðfangsefni.

Hagstofa Íslands

Upplýst samfélag

Við opinbera hagskýrslugerð er mikilvægt að ákvarðanir um skilgreiningar, aðferðafræði og framsetningu niðurstaðna byggist á sjálfstæðu faglegu mati og viðurkenndum gæðaviðmiðum. Hagstofan telur mikilvægt að tekið verði mið af þessum sjónarmiðum við útfærslu fyrirhugaðrar upplýsingagjafar HMS og að skýrt sé hvernig niðurstöður tengjast öðrum opinberum hagtölum um leigumarkaðinn.

Samkvæmt lögum nr. 163/2007 um Hagstofu Íslands og opinbera hagskýrslugerð hefur Hagstofan það hlutverk að samræma opinbera hagskýrslugerð sem hún og aðrar ríkisstofnanir hafa með höndum. Hagstofan leggur því til að við frekari meðferð frumvarpsins verði skýrt hvernig fyrirhuguð upplýsingagjöf HMS fellur að fyrirkomulagi opinberrar hagskýrslugerðar. Jafnframt leggur Hagstofan til að í greinargerð frumvarpsins verði áréttað mikilvægi samráðs við stofnunina um skilgreiningar, aðferðafræði, gæði gagna og fyrirkomulag birtingar. Með því má stuðla að samræmi og gæðum opinberrar tölfræði og hagkvæmari nýtingu fyrirbyggjandi gagna.

Hagstofan gerir að öðru leyti ekki athugasemdir við frumvarpið.

Fh. Hagstofu Íslands
Lárus Blöndal